

פלאי התורה

◆ הפלאות המדהימות ביותר מכל פלאי תבל ◆

בס"ד | גליון ע"ב | חג הפסח | חודש ניסן, אשר ישועות בו מקיפות | ת'הא ש'נת פ'לאות ב'תורה |

◆ נושא השבוע

חידות נפלאות
בהלכות "פסח"
[חלק ג']

◆ הקשר לפרשה

החידות בהלכות פסח, לרגל ימי הפסח הבאים עלינו לטובה, ואיתא בחז"ל (מגילה ד', ל"ב) - משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח וכו' ע"ש. וכתב השער הציון (סימן תכ"ט סק"ה) - והאחרונים רצו לומר דלכך העולם מקילים בזה, משום שסומכים על 'קריאת התורה' שקורים ביו"ט בענינו של יום. אך הוא דוחה את דבריהם - דמלשון 'הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת' משמע, דהלכות ממש קאמר, וכן מוכח בילקוט פר' ויקהל ובדברי רמב"ם פ"ג מהל' תפילה ה"ח עכ"ד. ויש להוסיף על דבריו - דבפרט בפסח יש להזהר בלימוד הלכות פסח גם ביום טוב עצמו, שהרי אז מחמירים בכ"כ הרבה חומרות יותר מכל ימות השנה, אז בודאי גם בזה יש להחמיר.

פלאי הפרשה והמועדים

חידות נפלאות בעניני הפרשה והמועדים

חידוד ג'

איך יתכן, שמותר בפסח לאכול לפני הבדלה "לחלק מהפוסקים" ?

תשובה: מדובר באופן שחל ליל יום טוב א' דפסח במוצאי שבת, שאז צריך לקדש ולהבדיל על כוס הראשון (שו"ע ונו"כ סימן תע"ג ס"א), ושכח להבדיל, והבחין בטעות רק לאחר ששתה את הכוס הראשון וקודם אמירת ההגדה, וכתב השו"ע הרב (שם סעיף ז') - דבאופן זה לא ימווג מיד כוס שני להבדיל עליו, כדי שלא יהא מוסיף על הכוסות, ומוטב שיטעום הירקות (=של כרפס) לפני הבדלה, ויאמר כל ההגדה עד לאחר ג'אל ישראל, ורק אח"כ יאמר הנר וההבדלה וישתה הכוס ע"ש. אך יש לציין שאין זה דבר מוסכם - ולפי דעת השו"ע הדין הוא, שיבדיל מיד על כוס יין ושותהו, ואין חשש דמוסיף על הכוסות, כיון דלשיטת השו"ע אין מברכים על כל כוס, ורק לדעת הרמ"א, יש חשש זה דמוסיף על הכוסות, חוץ אם כיוון מתחילה שישתה בין הכוסות (כ"כ המשנ"ב שם סק"ד). ואפילו לדעת הרמ"א כתב הביאור הלכה (שם) - דחידושו של הגר"ז לא ברירא כולי האי, משום דדינא דמוסיף על הכוסות ע"י ברכה, לא נזכר בכל הפוסקים, רק בדברי ראבי"ה, ומשמעות הטור בסימן תע"ב, דלהרא"י לא חיישינן כלל לזה בין ב' כוסות הראשונים, ואפילו כשמברך, ואם כן אפשר דמוטב שלא לחוש לחששא זו ולא לטעום קודם הבדלה שהוא איסור גמור לכו"ע, ובפרט שאפשר שבוזה גם האבי העזרי מודה שההבדלה מוכיח על על כוס זה שלא הובא להוסיף על הכוסות, וצריך עיון לדינא עכ"ד.

חידוד א'

ידוע הדין, דלכתחילה צריך 'ללעוס' את המצה כדי לצאת ידי חובת מצוות "אכילת מצה", משום דלכתחילה בעינן 'טעם מצה', ורק בדיעבד יוצא ידי חובת המצוה אם 'בלע' את המצה ולא לעסו (פסחים קט"ו: וברשב"ם שם, שו"ע סימן תע"ה ס"ג ובמגן אברהם ומשנה ברורה שם). איך יתכן, שאם אדם 'לעס' את המצה - לא יצא ידי חובת המצוה אפילו בדיעבד, ואילו אם 'יבלע' את המצה - יצא ידי חובתו ?

תשובה: מדובר באופן שאוכל ביחד את המצה והמרור, ולכן אם לעס את שניהם כאחד - לא יצא ידי חובתו משום דאתי טעם מרור שהוא מדרבנן בזמן הזה, ומבטל ליה למצה שהוא מדאורייתא גם בזמן הזה, אבל אם בלע את שניהם כאחד - יצא ידי חובתו, דכל חד וחד לחודיה קאי, ולא שייך ביטול אלא כשלועס ומתערבין ביחד (פסחים שם ובתוספות ורי"ן שם, שו"ע שם, משנה ברורה שם ס"ק ל"א).

חידוד ב'

איך יתכן, כבר חמץ, חציו אסור בהנאה, וחציו מותר בהנאה, ויתכן שאף באכילה מותר (חידוד זה מהקונטרס הנפלא 'שלמי שמחה ותודה') ?

תשובה: מדובר באופן שישראל ועכו"ם שותפים בככר לחם, ועבר עליו הפסח, והעכו"ם חתך לו חלקו, חלקו של הכרי מותר בהנאה, דבדרבנן אמרינן "יש ברירה" והוברר הדבר למפרע שהוא של עכו"ם, והמקור חיים מצדד - שזה דוקא כשהחמץ עמד בבית נכרי (אבל אם עמד בבית ישראל, תלוי הדבר בפלוגתא, אם חמץ של נכרי בבית ישראל והישראל חייב באחריותו, האם אסור לאוכלו לאחר הפסח), ואפשר דבוזה אפילו באכילה מותר (כ"כ המשנה ברורה סימן תמ"ח סק"ב, וע"ע בחיי אדם כלל קכ"ה סעיף כ"ד). ויש לציין - שיש פוסקים דבכהאי גוונא גם חלק הישראל מותר בהנאה, והמהרש"ם כתב - שאם יש להעכו"ם רוב בככר, יש להתיר גם חלק הישראל.

בשורה משמחת ממכון "פלאי התורה"

ניתן לרתק את הקהל בחול המועד ובישיבת בין הזמנים, בשיעורים מרתקים וסוערים ב'פלאי התורה' במרחבי הש"ס והפוסקים (יש אפשרות בליווי מצגת בהכשר "הוועדה הרוחנית"), ומבחר דרשות מרוממות ומשמחות, הכנה לחג הפסח, וליום טוב 'שביעי של פסח', וכן ניתן להזמין מבחר דרשות בעניני חינוך למעשה (כולל הדרשה המיוחדת "ושבו בנים לגבולם"), מתוך הנסיון, שכבר חוללו פלאות. לפרטים והזמנות, ניתן לפנות: 0583275596

ברכת "פסח כשר ושמח"

לקוראינו היקרים ברחבי תבל, ולכל השולחים חידות למערכת, ולכל התומכים במכון, ולכל בית ישראל. ויהי רצון שנזכה לגאולה העתידה במהרה, ונזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים אמן.

פלאות הקוראים

חידות נפלאות מהקוראים החשובים

חידוד מהרה"ג ר' בנימין שליזנגר שליט"א - ביתר עילית
מח"ס מן הבאר ומחור"ר "כולל עיון - ראחמסטריווקא"

איך יתכן, אדם התחיל בתפילת שבת לאחר ברכת הקל הקדוש, לומר "אתה חונן", ואינו צריך להמשיך את הברכה, אף שבדרך כלל הדין הוא, שבאופן זה צריך לסיים עד סוף הברכה ורק לאחר מכן יחזור לתפילה של שבת כנפסק בשו"ע (סימן רס"ח ס"ב) ?

תשובה: מדובר באופן ששליח ציבור טעה בתפילת שבת והתחיל לומר ברכת "אתה חונן", ולכן לא ימשיך את הברכה, אלא יפסיק ויחזור לתפילת שבת. והטעם בזה - כיון שהוא שליח של הציבור, ויש כאן סברא של 'לתקוני שדרתך ולא לעוותי', והצבור לא עשאהו שליח לתפילה של חול, ואינו יפה שמתפלל תפילה של חול בשבת, וגם דהוי 'טירחא דציבורא' (כ"כ בכף החיים שם סק"ח), בן איש חי שנה שניה תולדות יי, ועוד). ויש חולקים בזה (עייין פסקי תשובות שם, ובגליון הנפלא וישמע משה' לך תשפ"א).

הסיפור המיוחד שאמר המנחת אלעזר שזה חשוב יותר מכל הסיפורים

יין מהשולחן, ולאחמ"כ התחיל לומר "קדש", ואותו תלמיד שהורידו את יינו מהשולחן התפלא ולא הבין על מה ולמה הורה כך הרבי, והנה כשהגיע החוזה זיע"א ל"שולחן עורך" פתח ואמר: מכיון שאסור לאדם להרהר אחר רבו, לכן אגלה לכם למה צויתו שיסירו דוקא יין זה מעל שולחן הסדר, הנה אף שיין זה נעשה בכל הידורים והחומרות והוא כשר בתכלית הכשרות ומשומר כפי הצורך לפסח, עם כל זה קודם שהניחו את בקבוק זה על השולחן, היה זה מונח על ספסל אחד שהיו רגילים להניח עליו חמץ במשך ימות השנה ולא היה דבר שמפסיק בין הספסל לבקבוק, ולכן לא רציתי להשתמש בזה בפסח, ואף שהוא צונן בצונן וגם שזה כלי זכוכית, עם כל זה ראיתי בזה גסם קצת בעולמות העליונים, וסיים על זה המנחת אלעזר - "און די מעשה איז חשובער פון אלע מעשיות" (= שזה המעשה חשוב יותר מכל המעשיות).

למה מיהר הגאון מטשעבין בליל הסדר, ובשעה שמונה וחצי כבר אחז בפיט' חד גדיא'

שבשעה שמונה וחצי הוא כבר אחז בחד גדיא, ועל תמיהתו לפרש הדבר אמר לו, שהיה אמור שעוזרת תבוא לעזור לאשתו הרבנית לעבודות הפסח ולבסוף היא לא הגיעה והרבנית עבדה קשה והיתה עייפה, אך רצתה להשתתף בכל הסדר. לכן מיהרתי לסיים מוקדם, ותיכף ומיד אמרה הרבנית "כשקמתי לפנות בוקר עוד ראיתי את הרב שליט"א יושב בשולחן ולומד מדרשי חז"ל".
ויש לציין בענין זה פרפרת נפלאה מהגש"פ מקרבן לתורה (עמ' 360) מהמשפיע הגה"צ רבי אהרן טוסיג שליט"א, על הפיסקא בהגדה שכתוב לפני והיא שעמדה - מכסין את המצות ומגביהין את הכוס. והטעם בזה כדי שלא לבייש את המצות - שמגביהים את הכוס ומכבדים ומייקרים אותו ולא מגביהים את המצות (עיין שו"ע א"ח סוף סימן תע"ג ובמג"א ובמשני"ב שם).
ואח"כ ואומרים 'והיא שעמדה' לאבותינו ולנו וכי' - כדי לרמוז שעל ידי מה שאנו מקפידים לא לבייש אפי' מצה שהיא דומם, וכ"ש לא לצער שום אדם חי, זה עומד לנו לזכות שבכל הדורות הקב"ה מציל אותנו מהגויים. ומוסיף שם - שכידוע נתנו חכמים סימנים בא"ת ב"ש, שתמיד ביום שחל ליל הסדר יחול ליל תשעה באב, ומכיון שהחורבן אירע בגלל ביוש (=במעשה דקמצא בר קמצא), ראוי להקפיד יותר בליל הסדר שלא לבייש, ולכן מכסים את המצות לפני שמגביהים את הכוס.

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א, (בדרשת שבת הגדול, תשע"ד) סיפור נפלא המלמדנו כמה צריך להחמיר בפסח בהירות מחשש 'משהו חמץ' - פעם אחת בליל הסדר אצל המנחת אלעזר ממונקאטש זיע"א נפל ב"שולחן עורך" איזה כלי על הארץ וציווה שיצינעו את הכלי ולא ישתמשו עוד בפסח הזה. והוסיף ואמר: אל תזלזלו בחומרות שנוהגים ישראל בפסח להיזהר ממשוה חמץ, בואו ואספר לכם מעשה ששמעתי מאבי (הדרכי תשובה) זיע"א ששמע אותה מהרה"ק משינאווא זיע"א שקיבלה מאביו הגה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א ששמע אותה מהגה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א - שנה אחת לפני שנכנס הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א לעריכת הסדר בליל התקדש החג, התקבצו לשם יחידי סגולה וגדולי תלמידיו וכל אחד העמיד יין על השולחן של הרבי, וכשנכנס הרה"ק מלובלין אל החדר צווה שיסירו בקבוק אחד של

בספר תולדות הפני מנחם (ח"ב, עניני בין אדם לחבירו, עמ' רצ"א) מובא סיפור נפלא - פעם היה קבוצת בחורים בני חו"ל, מבני ישיבת שפת אמתו ועוד ישיבות, שנתרו בחג הפסח בארעא דישראל. מטבח הישיבה לא היה פעיל ומוכשר לכגון דא, ועל כן הופקדה מלאכת הבישול על משפחה מבני ירושלים. באחד מימות החג הבחינו הבחורים כי אין המבשלים מקפידים על חומרות מסוימות המקובלות בקרב אנ"ש. שאלו אפוא את פי רבינו והתייעצו עמו כדת מה לעשות. ענה ואמר: "הזהירות בכבוד הזולת, יותר חמורה מן ההקפדה על חומרות. מוטב שתאכלו ממה שבישלו ובלבד שלא תפגעו במי שבישל את האוכל". ובנוגע להמשך - הרי מכיר אנכי את בני המשפחה, יהודים טובים וחשובים המה, אם ישמעו ממנהגנו, יסכימו לנהוג על פיו. אולם יש לדעת איך לומר זאת באופן שישמור על כבודם, בזהירות ובדרכי נועם.

ובהגדה של פסח 'חיים שיש בהם' (עמ' קל"א) מובא עוד סיפור נפלא בענין הזהירות בכבוד הבריות - באחת השנים בליל הסדר כשאורח סעד על שולחנו של הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל בעל ה'פחד יצחק', הוא שפך בטעות קצת יין על ה'יקיטלי' של הגר"י הוטנר. כדי להצילו מבושה, אמר הגאון - קיטל נקי בליל הסדר ללא כתמי יין, דומה לאותו מחזור ביום כיפור שלא נרטב מדמעות.

ובספר משמיע ישועה (אות תקמ"ה) מובא סיפור שסיפר הרה"ג ר' יצחק בערענפעלד זצ"ל רב דחוג חת"ס - שהיה פעם בחוה"מ פסח אצל הגאון מטשעבין ושאלו - באיזה שעה סיים את הסדר, ואמר לו הגאון מטשעבין

פרפרות הפלאות

פרפרות נפלאות בעיני הפלאות

רמז נפלא במה שהרבה נהגו לעשות "מצות עגולות" לפסח - ומניחים בקערה כל מצה בנפרד

בהגש"פ "הליכות חיים" (עמ' כ"א) מביא מכ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זיע"א שאמר - מנהג ישראל לעשות את המצות "עגולות" ולא בריבוע, כי "מצה מרובעת" אפשר להניחה סמוך לחברתה ונראים כמו מצה אחת, אולם "שתי מצות עגולות" אי אפשר לחברם כאחת גם אם מניחם אחת סמוך לחברתה, ולכך נקרא מועד זה "חג המצות" ולא "חג המצה", לרמז כי לא היו חיים במצרים בצוותא חדא כאיש אחד, אלא היה כל אחד לעצמו בנפרד ולא יכלו להשתוות ביניהם, כי מה שנחשב בעיני חבירו כמצוה, היה בעיניו כעבירה. ומטעם זה המנהג להניח המצות בתיק המצות שיש בה מחיצה והפרדה בין הג' מצות שנקראים "כהן לוי וישראל" - להורות שהסיבה מדוע נשתנה גלות זו מכל הגלויות היא, מפני שיש קנאה ומחלוקת ושנאת חנם העושים מחיצה בין איש ישראל לרעהו, ודין גרמא לאריכות הגלות רח"ל עכד"ק. ועל פי דברי הק' יש לומר - שאלו שעושים 'מצות מרובעות' מרמזים בזה, שזה הדרך לסיום הגלות, שנתאחד אחד עם השני כמו שתי 'מצות מרובעות' שאם מניח אחת סמוך לשניה, הם נראים כמצה אחת.

רמז נפלא "בסימני הסדר" - מה הדרך לזכות לפרנסה ולשפע רב בכל העינינים

בספר שיח זקנים (ח"ג עמ' קצ"ד) מובא - הגה"ק רבי מנחם מנדל מוישווא זיע"א דרש פעם בשבת הגדול רמז מוסר על כללות סימני הסדר, וכדלהלן: קדש ורחץ - אם רצונך להתקדש ולהתרחץ, אזי כרפ"ס - ראשי תיבות כ"ל ר'אשון פ"ה ס'תום, יחץ מגיד - מה שאתה רוצה לומר תאמר רק חציו [א.ה. זה ממש כדברי הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א בצעטיל קטן סעיף ח' - ירגיל את עצמו שלא יתחיל לדבר לשום אדם זולת לצורך גדול ההכרח לו, ואף ההכרח ידבר בדברים קצרים מנופה בייג נפה וכו' עכ"ל], רחצה מוציא מצה - אז תחטוף מעצמך מחלוקת. מרוך כורך - משום שבכל מחלוקת נכרך מרירות הרבה. שולחן עורך - אז תזכה לפרנסה, צפון - ותזכה לזהב שמצפון יאתה, שמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות [א.ה. בהגש"פ 'פרדס הצדיקים' מביא שכ"כ בספר אור צדיקים (הל' ד"א אות ח') - מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות, והחתם סופר פר' ויגש (עמ' ר"ח) מרמז בזה רמז נאה בפסוק (בראשית מ"ד, כ"ח) ויצא האחד מאתי ואומר אך טרוף טורף - פירוש ויצא "האחד" מאתי, דהיינו שיצא האחדות והשלום מבני ביתו, ואומר "אך טרוף טורף" שנטרפה טרף מזונות של האדם דמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות]. ואם תמנע עצמד ממחלוקת תזכה לפרנסה ולזהב. ואם תהיה לד פרנסה ומניעת מחלוקת "ברד הלל נרצה" - אז תהיה לד הרחבת הדעת ותוכל לברד ולהודות להשי"ת עכתוד"ה.ס.

להזמנת דרשות נלהבות ומשמחות,
מבחר תוכניות "פלאי התורה"
בכל מקצועות התורה,
(יש אפשרות בליווי מצגת),
זיציים, ושבתות מרוממות ומשמחות.
ניתן לפנות: 058-3275596

גליון זה מאוצרותיו של המשפיע הרה"ג
ר' דוד נתנאל שוורץ שליט"א
יו"ר מכון "פלאי התורה"
ומגיש ביש"ג "אהל התורה" - סאסוב
ומח"ס "יד המשפט"
| אין לפסוק הלכה למעשה מהגליון |
© כל הזכויות שמורות

לתרומות עבור הגליונות | להערות והארות
לשליחת חידות בכל מקצועות התורה
ולקבלת העלון במייל, ניתן לפנות:
דואר - רחוב ר"י הנשיא 10/19א, אשדוד
טלפון - 052-7156981
פקס - 153-88556981
מייל - dn0527156981@gmail.com